GAZETA LWOWSKA.

We Czwartek Nro. 34. 27. Lutego 1817.

Wiadomości zagraniczne.

Wielka Brytaniia.

Na posiedzeniu Izby Wyższey d. 29. Stycznia oświadczył Lord Kanclerz Lordom, że obiedwie Izby Parlamentu złożyły dnia tegoż Xięciu Rejentowi adres pokorny (*umieszczony w numerze 29tym gazety naszey na stronnicy* 123), na który iego Królewicowska Mość raczył dać następuiącą nayłaskawszą odpowiedź: „Ten nowy dowód mocnego uczucia obowiązku i wierności zaspokaia mię w naywyższym stopniu. Pełen ufności w niezachwianem przywiązaniu Poddanych Jego Królewskiey Mości, użalać się mam iedynie na grube zgwałcenie praw kraiowych. Użyię środków naywłaściwszych dla popierania celów sprawiedliwości względem ukarania ludzi, którzy się wplątali w czynności tak niebezpieczne dla pokoiu wewnętrznego, i tak zgubne dla prawdziwego szczęścia Oyczyzny."

Po przeczytaniu mowy, którą Xiążę Rejent Parlament zagaił, zabrał głos Hrabia Darthmouth, i rzekł: „O gdyby też było w moiey mocy powinszować szczęścia Lordom i Oyczyznie w obecnym widoku interessów! Nie pozostaie mi iednakże nic więcey, iak tylko poprzestać na pocieszaiących zasadach, zawartych w mowie Jego Królewicowskiey Mości. Xiążę Rejent odbierał ciągle zapewnienia przyiaźni od Mocarstw obcych; spokoyność więc, którey tak bardzo ten Kray potrzebuie, nie iest wystawiona na żadną przerwę; nada to wzrost polorowi i pomnoży szczęście i pomyślność. Po świetney wyprawie w Indyach wschodnio-północnych, uzyskano także i tam spokoyność; tak więc używa Państwo W. Brytanii w nayodlegleyszych nawet granicach swoich naygłębszego pokoiu. Alеż niestety, wewnętrzny stan Kraiu daleko iest smutnieyszym. Niespokoyne, źle myślące głowy korzystały z opłakania godnego położenia Kraiu; staraią się one wzbudzić nieposłuszeństwo, niesforność i zdrożności, lubo ć dowiedzioną iest rzeczą, że ucisk klass niższych wkrótce ustanie. Wprowadzono już wiele zboża do Kraiu, a tak zaradzono dokuczaiącemu niedostatkowi. Kupcy Angielscy napełnili targi zubożałego Lądu płodami rękodzielnianemi zaraz, skoro pokóy nastąpił. Duch przedsiębierczy handlowy, nie widzi dla siebie żadney sposobności do rachub wielkich. Kupiectwo przestać musi na szczupłym, lecz pewnym zarobku. Podobne otrętwienie handlu pociągały za sobą wszystkie weyny. Wysokie udoskonalenie rolnictwa, uzupełnienie używania machin, i niezmierne korzyści, które odnosiemy z osad naszych, muszą mieć wływ do ulżenia udręczeniom kraiowym, i przyprowadzić znowu handel do kwitnącego stanu, który według zdania mężów świadomych iuż znowu życia nabiera. Klassy niższe ludu muszą aż do owego czasu wytrwać w cierpliwości; wszakże przecie dobroczynne usiłowania maiętnieyszych, uratowały nie mało współrodaków od głodu i śmierci. (Słuchaycie! Słuchaycie! Słuchaycie!) Użyto wszystkiego, dla wytępienia ducha patryotycznego, który panował między Ludem; ale wszystkie zamachy buntowników zniweczone zostały przez stałość Zwierzchności mieyscowych. Głęboko uczuli Lordowie ieszcze dnia wczorayszego obrzydliwość tych niesłychanych zdrożności, które przywiodły do tak zuchwałego obeyścia się z Xiążęciem Rejentem, kiedy dokonał iedney z nayważnieyszych spraw rządowych. Bezprzykładnem iest takie przestępstwo między Ludami polerownemi. Mogąż siła i dzielność, któremi Rząd nasz iedną z naystrasznieyszych woien doprowadził do naychlubnieyszego końca, mogąż one mowię zradzać tak haniebne czyny? Czyliż Lud Angielski nie zna historyi swoiey? W długo pożądanym pokoiu, ustali się nowa i trwała pomyślność." Tu proponował Lord ułożenie naypokornieyszego adressu do Xięcia Rejenta.

Lord Rothes popierał wniosek adressu. „Pokóy (rzekł) zbawiennym iest we wszystkich czasach, szczególniey zaś w obecney chwili. — Pokonanie Algieru, iest pociechą całego Chrześciiaństwa. — W Kraiu, gdzie panuie naywiększa wolność, uderzono nayzuchwaley i nayszaleniey na Pierwszego z Poddanych Jego Królewskiey Mości, wśrod pełnienia nayświęt-

szych obowiązków iego. — Zaiste, ledwie nie ukamienowano wysokiey Osoby Jego, a życie iego wystawione było na wielkie niebezpieczeństwo. Jest to zbrodnia niesłychana! mogąca pociągnąć nayokropnieysze skutki za sobą. Lud, który się do tak haniebnych czynów odważa, powinien drzeć, bydź zmuszonym do posłuszeństwa, i nie śmieć narzekać, ieżeli się z nim iak naysurowiey obchodzić będą.“

Hrabia Grey rzekł: „Obiecany głęboki pokóy wspiera się na urządzeniach, wzbudzaiących mocną obawę, że panuiące systema polityczne narazić może na niebezpieczeństwo nietylko spokoyność wewnętrzną i Konstytucyę Oyczyzny naszey, ale wkrótce nawet pokóy i szczęście całey Europy. Urządzenia owe, moiem zdaniem sprzeciwiaią się niepodległości Narodów, obce są zdrowey polityce i sprawiedliwości, i niezgodne z wszelkiemi zasadami Europeyskiey równowagi. Dopuścili Ministrowie nasi, że pomnieysze Kraie Europy przeszły z iednego Rządu pod drugi, gdy tymczasem ci, którzy stoią na czele tych Rządów, nie nawidzą nas z powodu przewagi handlu naszego; właśnie w tey chwili, w którey się za pomocą naszą powiększyli, pokonywaią nas nieprzyiaźnemi prawami, a to z roziątrzeniem i wzgardą, z iakiemi się nawet Napoleon względem nas gorzey nie okazywał. Ile nie cierpią nas Monarchowie, tyle nie nawidzą nas Ludy, ponieważ nam przypisuią, że z winy naszey poświęcić musiały prawa i niepodległość swoią. Wezwaliśmy ie, aby za te święte dobra biły się z Francyą; usłuchały głosu naszego, a Europa od tyranii Francuzkiey uwolniona została; teraz, kiedy iuż nie potrzeba ich pomocy, widzą te Ludy prawa swoie i wolność zgwałconemi przez tych, którzy ich nauczyli cierpieć i krew przelewać za utrzymanie onychże. Nieukontentowani sarkaią potaiemnie, szczególniey na nas, ponieważ im się zdaie, żeśmy ich oszukali. Albo się nie należało mieszać wcale do wewnętrznych stosunków Francyi, albo powinni byli ten nieszczęśliwy Kray tyle osłabić, aby nie był nigdy w stanie stać się znowu strasznym. Ministrowie obrali środek, który tylko same czyni szkody, a wcale żadnych korzyści nie przynosi. Jeżeli panuiąca teraz we Francyi Dynastya chce się podobać Narodowi, musi prędzey czy później nową woynę rozpocząć, która iest życzeniem całego Narodu dla zagłady szpecącey go plamy. Tak więc użyią przeciwko nam siły, którąśmy tak troskliwie utrzymać starali się. Zaiste na słabych posadach zdaie mi się wspierać długa trwałość pokoiu, co się tem iaśniey okaże, iak przełożone zostaną Lordóm odmienione warunki, pod któremi teraz zostawać maią woyska we Francyi; wszakże ciężar utrzymywania onych, zwalono teraz zupełnie na nas. — W samey rzeczy, popełniono dnia wczorayszego ohydne bezprawie, lecz zdaie się, że wcale z wyraźnego zamiaru chcą w tem iakowyś plan upatrywać. Nie zdaie mi się podobnem do prawdy, aby który z wichrzycieli miał istotny zamiar godzić na życie Xięcia Rejenta. Przeklęta byłaby rzecz, gdyby chciano takową zbrodnię przypisywać któremu Anglikowi. Z tem wszystkiem zostanie to okropnem znakiem czasu, że niechęć Ludu może się tak daleko zapędzić. Nadzwyczayne środki surowości przyniosą zapewne więcey szkody, niż korzyści; co mówię, dopiero mogłyby poruszyć zapalczywość Ludu bardziey, aniżeli owych mniemanych skrytych naczelników, którymi nas straszyć usiłuią. Reformy i ograniczenia zostaną przedmiotami, względem których Lud będzie mógł bez wątpienia radzić na posiedzeniach swoich. Przecież za wszystkie ofiary, które ponieśli Obywatele Anglii, nie zechcą ich nakoniec pozbawieniem ich praw ukarać. Wolność ich była dla nich pociechą w każdey potrzebie i w każdem ucisku; ieżeli tę wolność ograniczemy, tedy pomnoży się wkrótce i nader szkodliwie liczba nieukontentowanych.“ Stosownie do treści tey mowy wniosł Lord, aby adres poprawić.

Hrabia Horrowby rzekł: „Przesadzone zasady Hrabiego (Greya) zbić muszę iak naydokładniey. Łatwo ie obrócić w nicestwo. Szacunek, który nam oddaie Europa, nie może bydź mocniey dowiedzionym, iak przez tę rzeczywistość, że na czele woyska zaymuiącego Francyę, postawiła Wodza Angielskiego. — Z przedsięwziętego na dniu wczorayszym śledztwa okazało się, że w samey istocie godzono na życie Xięcia Rejenta. — Mnóstwo iest pism, podniecaiących Lud do buntu i gwałtów, nie tylko przeciw Rządowi narodowemu, ale przeciw wszystkim Rządom w ogólności; we wszystkich stronach rozsiewaią szkodliwe nauki; tu zaś powiadaią bez ogródki Ludowi, że każdy, nawet naywyższy, musi ustąpić, skoro się sprzeciwia woli iego. Spodziewam się więc, że ten ważny przedmiot wzięty będzie na uwagę; że przedsięwzięte będą środki dla zniesienia wolności druku, i utrzymania tym sposobem wielorakich i nieoszacowanych błogosławieństw Angielskiey Konstytucyi przeciw owym zagorzałym głowom, które wszędzie prawią o buntach dla dostąpienia urzędów i zarobienia pieniędzy.“

Hrabia Grosvenor rzekł: „Jeżeli Mini-

strowie teraźnieyszych zamiarów swoich dopiąć, i przy zasadach swoich obstawać zechcą, tęy uyrzę zaprowadzony despotyzm woyskowy, który trudno, aby był cierpianym."

Hrabia Bathurst bronił Ministrów. — „Woysko (rzekł) zmnieyszonem zostało tak dalece, iak bezpieczeństwo Kraiu tego dozwala. Zacny Lord (Grey) mówił o niechęci Ludu Francuzkiego, z iaką teraźnieyszy Rząd swóy uważa. Okoliczność ta nie może bydź umieszczona w adressie bez dowodu; inaczey musiałby Naród Francuzki z wielu nieuprzedzonymi ludźmi, uznać to za wyraźną nieprawdę. Gazety nasze nie dowodzą niczego, ponieważ wie Swiat cały, że ośmielaią się aż nadto często poniżać haniebnie ukoronowane Głowy Europy. — Uskarzaią się na pożyczkę, do którey przychylaią się kapitaliści nasi na rzecz Francyi. Niemasz prawa żadnego, mocą którego możnaby zabronić, aby kto nie robił z kapitału swoiego użytku iak nayborzystnieyszego, osobliwie wspieraiąc Rząd, połączony z nami węzłem nayściśleyszey przyiaźni. Tymczasem naywiększą część pożyczki składaią kapitaliści Francuzcy. Z radością patrzę na nią, iako na dowód ubezpieczenia się Rządu Francuzkiego, a zaufanie, które tenże Rząd znayduie u Poddanych swoich, iest rękoymią trwałego pokoiu. Ustalić na tronie Francyi Rodzinę Burbonów, znaczy iedno, co utrzymać spokoyność Europy. — Co się tycze wewnętrznych rozruchów w Kraiu naszym, dowiedzioną iest rzeczą, że podniecane są systematycznie przez źle myślących. Z rozmyślną złośliwością prześladowali oni Ministrów, i Osobę naywyższey dostoyności. Zniweczyć te szkaradne zamachy, iest świętym obowiązkiem Izby."

Margrabia Wellesley rzekł: „Wielkość panuiącey nędzy nie da się iuż więcey ubarwić; ani mistrz sztuki taienia się, ani sofista Irlandzki, — nie może iuż więcey ukryć przed Parlamentem tego: że Lud ięczy nad brzegiem przepaści. Nędza ta zagraża bytowi i pomyślności Oyczyzny. Lud bezprzykładnie dręczony zanosi płacz swóy i ięki pod stopy tronu, długo znieważany iedynie dla tego, że się tak Ministrom podobało; widzieli Ministrowie co dzień, co godzina, iak się ta nędza wzmagała; głuchymi zostali na skargi Ludu, a gdy się teraz Parlament rozpoczął, zgodzili się na mowę z tronu, w którey niemasz wzmianki ani o iednym środku dla zaradzenia tey nędzy. Adres iest czczem echem tey mowy tronowey, tak dalece, że oboie nie są niczem więcey, iak tylko nędzną wymianą grzecznych oświadczeń między Ministrami i Izbą. Możemyż w oczach Europy zachować dostoyność naszą temi tak haniebnemi ubarwieniami? — Wiadomo Europie, iaki to rak toczy żyły tego Kraiu; — a przecież chełpić się chcemy źródłami pomocnemi, które iuż dawno wyschły? Cożeśmy to zyskali przez woynę? Życie Państwa naszego iest zapewnione; aleć czyliteż dozwalaią nam Ministrowie używać przyiemnie i z chlubą tego życia? Czy dosyć iest na tem, że ie nędznie tylko trawiemy? Przedtem, płody naszych rękodzielni pożądane były w całey Europie; teraz powstaią przeciwko nim Monarchowie i Narody. W Niderlandach spowinnowaconych, poświęcono ie w wielu mieyscach na Auto da Fe, iak za czasów Napoleona. Naynierozsądniey odstąpiono znowu Francyi osady Wschodnio-Indyyskie, których ten chytry Naród używa z wielkim uszczerbkiem handlu naszego. Właśnie musieliśmy słyszeć z ust iednego Ministra (Bathursta), że żadne ograniczenie mieysca nie ma. — Tak musi taki Pan gadać; — wszelako i my musiemy mu wzrącz powiedzieć, że oszczędność zaprowadzoną bydź musi. Zdrowie a nawet życie moie chcę na to poświęcić, aby dokonać tych środków. Jeżeli się chcemy okazać rzetelnymi Parami, musiemy dopuścić, aby poprawki do adressu Hrabiego (Dartmoutha) były dołączone.—Wyznać muszę, że reformę Parlamentu uważam za rzecz niebezpieczną; reforma bez rewolucyi, zdaie mi się rzeczą niepodobną. (Słuchaycie! Słuchaycie! zawołano ze wszystkich stron.) Ależ czy można tym reformatorom, chociaż w błędzie zostaią, zalecić milczenie? Chcąże Lordowie zniszczyć prawo, tę świętą prenogatywę naszą wynurzania wolno myśli względem Konstytucyi? Czyliż chcą zalecić środki zmuszaiące przeciwko obłąkaniu? Dalekiemi bądźmy od tego tego zacni Lordowie! (Słuchaycie! Słuchaycie! zawołano ze wszech stron.) W lepszych zamiarach zgromadziliśmy się tutay; mamy Konstytucyę Państwa przed oczyma. Urodziłem się i wychowałem pod iey wpływem; nikt bardziey nie iest iey wdzięczen nademnie; — żadna rodzina nie iest iey więcey winna nad moia. Żyię nią uwielbiam ią, i rad poświęcę życie moie za byt iey. Quod adolescens amavi non deseram senex! (Słuchaycie! Słuchaycie!). Użyię przeto wszystkiego wraz z rodziną moią, aby wszelkie ograniczenię i oszczędność naymocniey zalecać, i doprowadzić do skutku. Nie odstąpię od tych zasad, czy się utrzymam, lub upadnę!"

)(2

Lord Sidmouth uznał mowę Margrabiego Wellesleja za nader ponurą; utrzymywał, że rękodzielnie znowu ożyły; że w Manszestrze i Glasgowie robota idzie bardzo żywo, i ze się bardzo dopytuią o miedź i inne kruszce.

Poprawkę adressu odrzucono bez żadnego sporu, i tak też został posłanym. O godzinie 11stey odłożyła Izba swoie posiedzenie.

Według nowszych objaśnień, które nam daią gazety Angielskie z wyspy S. Heleny, zdaie się, iż odkrycie podeyrzaney korrespondencyi, za którą La Casesa zamknięto, a Bonapartego ściśley pilnować zaczęto, iest daty dawnieyszey, co wyiaśnia ta okoliczność: że wywiezienie (przed kilku iuż miesiącami) Polaka Piątkowskiego na Przylądek dobrey nadziei, ma związek z ową korrespondencyą. Gazety Londyńskie tak o tem piszą: „Chłopczyk Kreolski, nazwiskiem Occasimally, otrzymał był pozwolenie chodzenia czasami do Bonapartego, i wkrótce dostrzeżono, że Bonaparte szczególnieysze na niego miał oko. Sir Hudson Lowe, Gubernator, poczytał zatem na swoią powinność, aby chłopcu temu dalszego bywania w Longwoodzie zakazać. Chłopiec ten znalazł iednakże środki i drogi wkradania się tamże, dla czego surowiey go badać zaczęto. Wypierał się iednak mocno i wzrącz tego, aby z iakowey naganney przyczyny chodził do Longwoodu; a gdy niczego przy nim nie znalciono, coby dowodziło przedmiot, względem którego miano go w podeyrzeniu, przeto wypuszczono go z aresztu; ale w domu zaczęto go straszyć: że życie utraci, ieżeli przyiął w Longwoodzie iakowe tayne zlecenie, a nie przyzna się do tego. Z boiaźni szubienicy wyznał, że odebrał tayne pisma, które miał posłać do Europy; że La Cases cyfrował ie na kitayce i wszył w suknią, i że Polak Piąktowski i Hrabia Montholon, tudzież iedna Dama (Hrabina Montholon) także o tem wiedzą. Na to zamknięto La Casesa, a Piątkowskiego wywieziono na Przylądek. Gubernator iest tak czuynym, iż wcale nic przed okiem iego nie uchodzi, co się tylko dzieie na wyspie S. Heleny.“

Francya.

Monitor z dnia 3. Lutego zawiera urzędowe doniesienie i protokóły o wykopaniu i przeniesieniu szczątków Królów Francuzkich i Małżonek onychże do Opactwa S. Dyonizego. Według tego złożono w tameczných grobowcach Królewskich szczątki 25 Królow, 17 Małżonek onychże, i 80 Delfinów, Xiążąt i Xiężniczek Francuzkich.

Na posiedzeniu Izby Deputowanych dnia 29. Stycznia, zakończono rosprawę nad proiektem do prawa względem doczesnego ograniczenia wolności druku dzienników, i proiekt ten 128 głosami przeciwko 89 (większością 39 głosów) bez żadney odmiany tak, iak dnia 7. Grudnia r. z. był proponowanym, przyięto. Jest on osnowy następuiącey: „Art. 1.) Gazety i pisma czasowe mogą tylko za upoważnieniem Królewskiem wychodzić. Art. 2.) Prawo ninieysze ma z dniem 1wszym Stycznia 18.8go pleno jure przestać skutkować.“ Gdy się rosprawa skończyła, i ieszcze tylko o redakcyi, nie zaś iuż więcey o fundamencie prawa mówić było można, żądał P. Cornet-d'Incourt głosu. Wszyscy byli ciekawi, coby też powiedział. Po małey pauzie dał się słyszeć w te słowa: „Ponieważ wraz z Panem Royerem-Collardem przekonany iestem, iż rzecz właściwem oneyże imieniem nazywać, nie zaś dowolność pod prawnym płaszczykiem ukrywać należy, przeto wnoszę, aby artykuł pierwszy tak był ułożony: „Wolność druku co do dzienników iest „zawieszoną. Rząd może w tey mierze „postąpić sobie, iak mu się podoba.“ Tę propozycyę przyięto z powszechnym śmiechem, który się ponowił, gdy podczas głosowania nad artykułem drugim (który przecież tylko o ustaniu tegoż praw mówi) P. Castelbajac w zapale gorliwości swoiey sam ieden przeciwko niemu powstał, kiedy tymczasem wszyscy inni, a nawet i ci, którzy przeciwko artykułowi 1wszemu głosowali, na mieyscach swoich pozostali.

Sądzą, że liczenie Ludu, które się teraz w Paryżu odbywa, dzieie się dla dokładnego poznania codzienney potrzeby chleba. Dotychczas potrzebowano codziennie 1400 do 1500 worków mąki. Ludność Paryża z obięciem Podprefektur Departamentu Sekwany, rachuią na 650,000 dusz. Podwyższenie poboru Octroi zwanego, i od Króla miastu pozwolonego, służyć ma na powrócenie wynagrodzeń, które miasto codziennie piekarzom daie, i w tym to względzie poddaią się temu poborowi.

W środku Stycznia był w Rouen rozruch, którego powodu ieszcze nie wiedzą, iednakowoż go drożyźnie żywności przypisuią. Uśmierzono go wprawdzie natychmiast, przecież posłano tam na żądanie Prefekta siłę zbroyną.
